

PÖYTÄKIRJA 2/2025
Kokousaika 8.5.2025 klo 17:30
Kokouspaikka Raatihuone, Valtuustosali

Käsiteltävät asiat

21 § Asumisessa syntyvien lietteiden kuljetusjärjestelmäselvitys	1
- Selvitys asumisessa syntyvien lietteiden kuljetusjärjestelmästä	8
Muutoksenhakukielto / Kuntalaki	68

Asumisessa syntyvien lietteiden kuljetusjärjestelmäselvitys**Päätös**

Jätelautakunta päätti

- Pyytää lausuntoja kunnilta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta (Hattula, Hausjärvi, Hyvinkää, Hämeenlinna, Janakkala, Järvenpää, Kerava, Loppi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Riihimäki, Tuusula ja Valkeakoski) 30.6. mennessä siitä, täyttääkö kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset.
- Pyytää lausuntoja Hämeen, Uudenmaan ja Pirkanmaan ELY-keskuksilta 30.6. mennessä siitä, täyttääkö kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset.
- Asettaa kuljetusjärjestelmäselvityksen julkisesti nähtäville 9.5.-30.6. toimialueen kuntien ja sekä jätelautakunnan verkkosivulle kolmenkierto.fi.
- Ilmoittaa selvityksen nähtävilläolosta alueen lehdissä (yksi lehti/kunta).
- Varaa hallintolain 41 §:n mukaisen vaikuttamismahdollisuuden kuntalaisille ja muille asianosaisille kirjallisten mielipiteiden esittämiseen 30.6. saakka.

Samalla jätelautakunta päättää, että pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätösehdotus

Jätelautakunta päättää

- Pyytää lausuntoja kunnilta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta (Hattula, Hausjärvi, Hyvinkää, Hämeenlinna, Janakkala, Järvenpää, Kerava, Loppi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Riihimäki, Tuusula ja Valkeakoski) 30.6. mennessä siitä, täyttääkö kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset.
- Pyytää lausuntoja Hämeen, Uudenmaan ja Pirkanmaan ELY-keskuksilta 30.6. mennessä siitä, täyttääkö kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset.
- Asettaa kuljetusjärjestelmäselvityksen julkisesti nähtäville 9.5.-30.6. toimialueen kuntien ja sekä jätelautakunnan verkkosivulle kolmenkierto.fi.
- Ilmoittaa selvityksen nähtävilläolosta alueen lehdissä (yksi lehti/kunta).
- Varaa hallintolain 41 §:n mukaisen vaikuttamismahdollisuuden kuntalaisille ja muille asianosaisille kirjallisten mielipiteiden esittämiseen 30.6. saakka.

Samalla jätelautakunta päättää, että pöytäkirja tämän pykälän osalta tarkastetaan kokouksessa.

Esittelijä

jätehuoltopäällikkö Martta Kantele

Valmistelija/lisätiedot jätehuoltopäällikkö Martta Kantele, p. 050 308 9345; koordinaattori Andreas Niemi, p. 040 768 2319

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä

Juha Tuomi 08.05.2025

Marja-Liisa Haverinen 08.05.2025

Miia Lehto 08.05.2025

Kirsi Lahti Hallintosihteeri, 11400 08.05.2025

Selostus

Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetus tulee järjestää ensisijaisesti kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Jos jätelain 37 §:n 1 momentin edellytykset täyttyvät, voidaan kuljetus järjestää kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena.

Tällä hetkellä jätelautakunta Kolmenkierron alueella kiinteistön haltija sopii asumisessa syntyvien saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksesta valitsemansa kuljetusyrityksen kanssa. Päätöstä kuljetusjärjestelmästä ei kuitenkaan ole tehty (pois lukien Nurmijärvi, jonka päätöshistoriaa käsitellään jäljempänä), vaan nykyinen järjestelmä on muodostunut vanhan jätelain (1072/1993) mukaisen sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen pohjalta.

Jätelain mukaan päätös kuljetusjärjestelmästä olisi pitänyt tehdä 1.5.2013 mennessä. Hämeen ELY-keskus kehotti 22.11.2024 jätelautakuntaa tekemään kuljetusjärjestelmäpäätökset vuoden 2025 aikana.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusta jätelain 37 §:n 1 momentin edellytysten perusteella tarkasteleva kuljetusjärjestelmäselvitys on liitteenä. Selvitys koskee kuntia Hattula, Hausjärvi, Hyvinkää, Hämeenlinna, Janakkala, Järvenpää, Kerava, Loppi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Riihimäki, Tuusula ja Valkeakoski.

Selvityksen perusteella nykyinen kuljetusjärjestelmä ei täytä jätelain 37 §:n mukaisia edellytyksiä missään alueen kunnista. Koska edellytykset eivät täyty, tulee kunnissa siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Siirtyminen Kiertokapula Oy:n kilpailuttamaan saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukseen voi tapahtua aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksenteosta.

Tiivistelmä edellytysten täyttymisestä

Edellytys 1: Alueella on tarjolla jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Edellytyksen tähtyminen: Edellytys tähtyy osittain. Selvityksen perusteella tyhjennyspalvelua on saatavissa kattavasti ja luotettavasti. Palvelun hinnoittelu vaihtelee pääosin normaalin vaihteluvälin sisällä muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Laskujen erittelyissä on jonkin verran puutteita, joten syrjimättömyyden ehto ei toteudu.

Alueen kunnissa toimii useita saostus- ja umpisäiliölietettä kuljettavia yrityksiä, jotka tarjoavat palvelua kotitalouksille markkinaehtoisesti. Asukaskyselyn

mukaan joillakin asukkaista on ollut hankaluuksia saada tyhjennyspalvelua. Kuitenkin lähes kaikki kyselyyn vastanneista kertovat saaneensa tyhjennyspalvelun toivomalleen ajankohdalle.

Tyhjennyspalvelun hinnoittelussa on huomattavissa kuntakohtaista ja yritysten välistä vaihtelua. Tyhjennyspalvelun hinta muodostuu osittain kuljetuspalvelusta, jonka vaihtelua voidaan pitää normaalina. Asukaskyselyn mukaan muutamalta vastaajalta on veloitettu tyhjennyspalvelusta maksu, joka ei välttämättä kata lietteen käsittelystä puhdistamolla syntyviä kustannuksia.

Asukkaan laskussa pitää aina olla eriteltyä jätevedenpuhdistamolle toimitetun lietteen vastaanottomaksu, jotta kiinteistön haltija voi tarkistaa, että vastaanottomaksu on voimassa olevan jätetaksan mukainen. Viidennes asukaskyselyyn vastanneista ilmoitti, että vastaanottomaksu on jätetty erittelemättä.

Edellytys 2: Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Edellytyksen täyttyminen: Selvityksen perusteella edellytys 2 ei toteudu nykyisessä järjestelmässä. Kaikkia lietesäiliöiden tyhjennystietoja ei ole viety SIIRTO-rekisteriin. Alueellinen kehittäminen on haastavaa, koska se on riippuvaista raportointitiedoista. Lähes puolet vakituisista asuinkiinteistöistä ei ole tyhjentänyt lietesäiliötä veloitteen mukaisesti. Nykyinen järjestelmä aiheuttaa terveys- ja ympäristöriskejä.

Kokonaisuutena lietteen kuljetus on irrallinen osa muusta kuntavastuullisen jätteen jätehuollosta, mikä hankaloittaa jätehuollon seurantaa ja valvontaa. Suurimman haasteen seurannalle ja valvonnalle sekä järjestelmän kehittämiselle asettaa nykyisen järjestelmän riippuvuus tiedosta, jota ei ole luotettavasti saatavilla ilman jätehuoltoviranomaisen merkittävää panostusta kuljetusrytittäjien neuvontaan sekä kuljetusten toteutumisen jatkuvaa seurantaa. Kuljetustietojen täydentämisprosessin jälkeen jätehuoltoviranomainen arvioi, että kuljetustiedoista jää raportoimatta muutaman pienen toimijan tyhjennystiedot.

Nykyisessä kuljetusjärjestelmässä huolestuttavinta on lietekuljetusten heikko toteutuminen lietetyhjennyksiin veloitettujen kiinteistöjen osalta. Alhainen lietekuljetusten toteutumisprosentti aiheuttaa ympäristö- ja terveysriskejä, kun asumisessa syntyvää lietettä päätyy muualle kuin jätevedenpuhdistamolle. Kolmenkierron alueen vakituisista kiinteistöistä 48 % jätti lietesäiliön

tyhjentämättä vuosien 2023-2024 aikana. SIIRTO-rekisterin tyhjennystietojen mukaan vuonna 2024 alueella tyhjennetyn lietteen määrä oli noin 132 000 m³. Alueella kuitenkin arvioidaan syntyvän asumisen jätevesilietteitä noin 239 000 m³ vuodessa, josta suurin osa syntyy vakituksessa asumisessa. Lietesäiliöiden alhaisen tyhjennysprosentin vuoksi kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ei voi jatkua.

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten mukaan lietettä pääsee käsittelemättömänä suoraan ympäristöön ja sitä on levitetty lannoitteeksi pelloille. Lisäksi jätehuoltoviranomaisen kuljetusten seurannan perusteella voidaan todeta, että lietesäiliöitä on jätetty kokonaan tyhjentämättä tai niitä on tyhjennetty ilman, että ELY-keskuksen jätehuoltorekisteriin hyväksymä kuljettaja olisi raportoinut kuljetuksen SIIRTO-rekisteriin.

Ympäristövaikutukset ja -riskit kasvavat erityisesti jätevesilietteen päätyessä maastoon tai vesistöön pohjavesialueilla, joita on jokaisen kunnan alueella. Pohjavesialueille sijoittuu yhteensä 1 856 kiinteistöä, joiden tyhjennyksistä viranomaisella ei ole tietoa. Ravinnerikas liete aiheuttaa ympäristöön päästessään vesistöjen rehevöitymistä ja pohjaveden saastumista. Pohjaveden saastuminen aiheuttaa terveysriskejä ja voi saastuttaa talousvesikaivoja. Erityisenä haasteena ovat vanhat vuotavat säiliöt.

Ympäristöriskejä aiheuttaa myös lietteen luvaton levittäminen pelloille lannoitustarkoituksessa. Viranomaiselle tehdään hyvin vähän ilmoituksia lietteen omatoimisesta käsittelystä ja peltolevityksestä.

Edellytys 3: Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Edellytyksen täyttyminen: Selvityksen perusteella edellytys 3 ei täyty. Nykyisen järjestelmän vaikutukset eivät ole kokonaisuudessaan myönteisiä mainituille tahoille.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ei edistä lietetyhjennyksiin veloitettujen kotitalouksien tasavertaista asemaa. Toimialueen kiinteistöistä lähes puolet on jättänyt lietesäiliön tyhjentämättä tai säiliö on tyhjennetty tavalla, joka ei ole määräysten tai jätelainsäädännön mukainen. Tämä asettaa kiinteistön haltijat eriarvoiseen asemaan. Kotitalouksien näkökulmasta myönteistä on, että kiinteistön haltija saa valita haluamansa kuljetusyrittäjän. Asukaskyselyn mukaan tähän oltiin valtaosin tyytyväisiä.

Kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa asukas ei voi varmistua siitä, että kiinteistön lietesäiliön tyhjennys raportoidaan SIIRTO-rekisteriin. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kotitalouksien asema paranisi, sillä asukas voi olla varma siitä, että siirto raportoidaan SIIRTO-rekisteriin. Lisäksi kunnan järjestämässä kuljetuksessa jäteyhtiö tarjoaa asukkaille jätelain 93 §:n mukaista neuvontaa esimerkiksi kiinteistön jätehuollon järjestämisestä jätelain ja kunnan jätehuoltomääräysten mukaisesti. Neuvontaan käytettävissä olevia resursseja voidaan kohdentaa erityisesti niihin kiinteistöihin, joiden lietesäiliötä ei ole tyhjennetty jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Nykyisessä järjestelmässä alueen yritykset tarjoavat tyhjennyspalvelua kilpailukykyiseen hintaan. Alueella toimii useita tyhjennyspalveluja tarjoavia yrityksiä, jotka tarjoavat myös viemärihuolto- ja kiinteistöhuoltopalveluja sekä asukkaille että yrityksille. Vaikka kuljetusjärjestelmä muuttuisi, voivat yritykset tarjota viemärihuolto- ja kiinteistöhuoltopalveluja. On mahdollista, että yritysten lukumäärä vähenee kuljetusjärjestelmämuutoksen myötä. Lietesäiliöiden tyhjennysten määrän voidaan olettaa lisääntyvän kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirryttäessä, mikä luo enemmän tarvetta kilpailutuksen voittaneiden yritysten palveluille ja tätä kautta kasvattaa mahdollisesti työpaikkojen määrää alueella. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kuljetukset kilpailutetaan hankintalain mukaisesti. Alueella toimivat sekä pienet että suuret kuljetusyritykset voivat osallistua kuljetusten tarjouskilpailuun.

Nykyisessä kuljetusjärjestelmässä kuljetustietoja jätetään raportoimatta SIIRTO-rekisteriin. Tietoja voi puuttua monesta eri syystä. Kuljetusyritysten ja asukkaiden jatkuva neuvonta sekä kuljetustietojen kertymisen seuranta on edellytys sille, että kuljetustiedot saadaan oikein ja ajallaan rekisteriin. Jätehuoltoviranomaisen kokemukseen perustuvan arvion mukaan kuitenkin hyvin pieni osa kuljetusyrittäjistä jättää tietoja raportoimatta kokonaan.

Siirtyminen kunnan järjestämään lietekuljetukseen parantaisi tiedon laatua kiinteistöjen lietesäiliöistä, koska tyhjennysten alettua tieto tarkentuu myös niiden kiinteistöjen osalta, jotka ovat jättäneet veloitteen aiemmin hoitamatta. Viemäriverkoston ulkopuolisten kiinteistöjen määrän ja mahdollisen lietesäiliön tyyppien selvittäminen palvelee myös alueella toimivia vesilaitoksia, kun lietteen käsittelyyn jätevedenpuhdistamoilla pystytään varautumaan.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen suurimpia haasteita ovat tällä hetkellä valvontaan tarvittavan tiedon puute ja resurssien riittämättömyys. Valvontaa

toteutetaan lähinnä asukkaiden ilmoitusten perusteella tai muiden valvontakäyntien yhteydessä. Jätevesijärjestelmien valvontaa vaikeuttavat puuttuvat säiliötiedot ja asukkaan tiedon puute omasta jätevesijärjestelmästä sekä selvityspyyntöihin vastaamatta jättäminen. Tarkemman lietesäiliötiedon avulla on mahdollista keskittää resursseja valvontaan alueilla, jotka ovat herkkiä lietteiden aiheuttamille ympäristö- ja terveysvaikutuksille.

Lausuntopyynnöt ja kuljetusjärjestelmästä päättäminen

Esityksen mukaan jätelautakunta pyytää kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta sekä Hämeen, Uudenmaan ja Pirkanmaan ELY-keskuksilta lausunnot siitä, täyttääkö kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset. Lausunnot pyydetään 30.6. mennessä. Lisäksi kuljetusjärjestelmäselvitys asetetaan nähtäville ja kuntalaisille ja muille asianosaisille varataan vaikutusmahdollisuus. Jätelautakunta tekee päätöksen kuljetusjärjestelmästä lausuntopalautteen ja mielipiteiden käsittelyn jälkeen.

Nurmijärven aikaisempi päätöksenteko

Nurmijärven kunta on päättänyt kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen siirtymisestä 11.9.2014. Päätös tehtiin ennen Nurmijärven päätöstä siirtää jätehuollon palvelutehtävien hoitaminen kuntien yhteisesti omistamalle yhtiölle. Jätelain mukaan kunnan on seurattava ja valvottava kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta koskevan päätöksen täytäntöönpanoa ja sen edellytysten täyttymistä sekä tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen.

Aikaisempi päätöksenteko muiden kuntien osalta

Toimialueella tehtiin vuonna 2014 päätös jätevesilietteiden kuljetusjärjestelmästä, joka koski sen aikaisia sopimuskuntia. Päätös ottaa käyttöön jätelain 37 §:n mukainen kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus tehtiin vastoin esittelijän päätösehdotusta siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus kumosi jätelautakunnan päätöksen palauttaen asian jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Asiaa ei ole käsitelty uudelleen.

Liitteet Selvitys asumisessa syntyvien lietteiden kuljetusjärjestelmästä

Tiedoksi Kiertokapula Oy

Muutoksenhaku Muutoksenhakukielto / Kuntalaki
Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä
Juha Tuomi 08.05.2025 Marja-Liisa Haverinen 08.05.2025
Miia Lehto 08.05.2025
Kirsi Lahti Hallintosihteeri,11400 08.05.2025